

Covid 19 Sürecinde Uzaktan Yürütülen Hemşirelik Eğitimiyle İlgili Öğrencilerin SWOT Analizi

SWOT Analysis of Students Regarding Remote Nursing Education In The Covid 19 Process

Arzu Timuçin , Dilek Sakallı , Selma Kahraman

öz

Amaç: Bu çalışma literatürde ilk defa olan Covid 19 salgını nedeniyle uzaktan yürütülen hemşirelik lisans eğitiminin güçlü, zayıf, tehdit ve fırsatlarını (SWOT) belirlemektir.

Yöntem: Karma yöntem tasarımı kullanılan bu araştırmanın örneklemini 3. ve 4. Sınıf düzeyinde olan 64 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler nicel veriler için anket yöntemi, nitel veriler için odak grup görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Nicel verilerin değerlendirmesi için, tanımlayıcı istatistikler ile ki-kare testi, nitel veriler içinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelik uzaktan eğitimin tehditleri ve zayıf yanları kategorisinde; öğrenciler, yetersiz eğitim/uygulamanın olduğunu, sosyal ve aile ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini, çatışmaların ve yaşanan stresin daha çok arttığını belirtirken, güçlü yanları ve fırsatları kategorisinde ise eğitime ulaşımın kolaylaşması, masrafların azalması, ailede geçen zamanın artması ve yüz- yüze eğitimin değerini anladıklarını belirtmişlerdir. Geliri giderinden az belirten öğrencilerin %72,2'si uzaktan eğitim sürecinin sağlıklı yürütüldüğünü düşünürken ($p<0.05$), uzaktan eğitim hiçbir kazanım sağlamadığını diyen öğrencilerin %75,0'ı uzaktan eğitim sürecinin hemşirelik eğitiminde beklentisini karşılamadığını ifade etmiştir ($p<0.05$).

Sonuç: Bu araştırma ile hemşirelik programında yer alan uzaktan eğitim SWOT'la değerlendirilmiş, ileriye dönük planlamalara ışık tutacak önemli veriler sağlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, SWOT, Pandemi, Eğitim

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to determine the strengths, weaknesses, opportunities, and threats (SWOT) of remote nursing undergraduate education due to the Covid 19 epidemic, which is the first in the literature.

Materials and Methods: This study is mixed method design. The sample of this study, in which mixed method design was used, consisted of 64 nursing students. Data were collected by survey method for quantitative data and by focus group interview method for qualitative data. For the evaluation of quantitative data, descriptive statistics and chi-square test were used, and thematic analysis method was used for qualitative data.

Results: In the category of threats and weaknesses of distance nursing education, students stated that there was insufficient education/practice and that their social and family relations were negatively affected. While they stated that conflicts and the stress experienced increased more, in the category of strengths and opportunities, they stated that they understood the ease of access to education, reduced costs, increased time spent in the family and the value of face-to-face education.

Conclusion: With this study, distance education in the nursing program was evaluated with SWOT, and important data were provided to shed light on future planning.

Keywords: Nursing Student, SWOT, Pandemic, Education

Received/Geliş: 02.08.2022
Accepted/Kabul: 21.11.2022
Published Online: 16.12.2022

Cite as: Timuçin A, Sakallı D, Kahraman S. Covid 19 sürecinde uzaktan yürütülen hemşirelik eğitimiyle ilgili öğrencilerin SWOT analizi. Jaren.2022;8(3):115-123.

Selma Kahraman

Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği
Anabilim Dalı, Şanlıurfa, Türkiye
✉ skahraman1308@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4486-6629

A. Timuçin 0000-0001-9318-6630
Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim
Anabilim Dalı, Şanlıurfa, Türkiye

D. Sakallı 0000-0002-9034-2244
Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim
Anabilim Dalı, Şanlıurfa, Türkiye

GİRİŞ

İlk kez Aralık 2019'da tespit edilen yeni koronavirüs hastalığı (COVID-19), kısa sürede pandemi yaparak milyonlarca insana bulaşmış ve savunmasız kişilerde hızla ölüme yol açarak bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir⁽¹⁻³⁾. Bu nedenle tüm dünya Covid 19'un bulaşmasını önlemek için kişisel hijyen, sosyal mesafe, okulların kapanması gibi sıkı önlemler almıştır⁽⁴⁾. Türkiye'de bu önlemleri kabul etmiş ve hemen uygulamaya geçirmiştir. Tüm kademedeki okulların kapanması ile eğitimde dijitalleşme başlamış ve uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir^(3,4). Uzaktan eğitim, kendine özgü düzenlemeler ve öğretme teknikleri gerektiren elektronik olsun ya da olmasın farklı ortamlarda gerçekleştirilen öğrenme şeklidir^(4,5).

Uzaktan eğitim hem süreci etkili yönetebilmek hem de öğrencilerin mezun olamama ve dönem kaybetme gibi mağduriyet yaşamaması için hızlıca hayata geçirilmesi gereken bir uygulama olarak karşımıza çıkmıştır⁽⁶⁾. Ancak bu yöntem uygulamalı eğitim müfredatına sahip hemşirelik gibi programlarda uygulanması açısından bir takım fırsat ve tehditleri beraberinde getirmiştir. Çünkü hemşirelik eğitimi birbirini tamamlayan teorik ve uygulama bölümlerinden oluşmaktadır. Klinik eğitim teorik bilgi ile uygulamanın bütünleşmesini, öğrencilerin gerçek ortamda yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlar⁽⁷⁾. Öğrenci, klinik yaşantısı aracılığıyla klinik yargılama yeteneği geliştirmeyi, eleştirel düşünmeyi, edindiği bilgileri davranışa dönüştürmeye ve neyi, niçin, nasıl yapacağını öğrenerek gerekli olan profesyonel yeterlilik, iletişim, karar verme ve ekip üyesi olarak çalışabilme becerilerini geliştirir⁽⁸⁾. Bu yüzden eğitim kurumları ve eğitimcilerin ilk defa yapılan uzaktan eğitimle öğrenme sürecinin en temel paydaşı olan öğrenciler tarafından nasıl algılandığının değerlendirilmesi ise sürecin yapılandırılması için önemli ve gerekli görülmektedir^(8,9).

Açıklığı, basitliği ve karar almayı kolaylaştıran yapısı ile SWOT Analizi, Türkiye genelinde sürdürülen COVID-19 mücadelesi hakkında hepimize atması gereken adımları gösterebilir⁽¹⁰⁾. SWOT analizi güçlü, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditleri değerlendirmek için kullanılan, gelecek planları açısından stratejik bir planlama aracıdır⁽¹¹⁾. Bu çalışmada Covid 19 salgını nedeniyle uzaktan yürütülen hemşirelik lisans eğitiminin güçlü ve zayıf yönlerinin, tehdit

ve fırsatlarının (SWOT) belirlenmesi, hemşirelik programında uzaktan eğitimin değerlendirilmesi, ileriye dönük planlamalara ışık tutacak verilerin sağlanması amaçlanmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Bu araştırmanın tipi nitel ve nicel veri toplama tekniklerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem tasarımıdır.

Evren ve Örneklem: Bu araştırmanın evrenini 1.5 yıldır uzaktan eğitim alan 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde 3.(143 öğrenci) ve 4. (160 Öğrenci) sınıflarına kayıtlı toplam 303 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanı örneklemini de araştırmanın uygulandığı dönemde evrende yer alan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 64 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın uygulaması bahar döneminde derslerin aktif olduğu mayısın ilk haftası duyuru ile araştırmanın amacı açıklanarak öğrencilerin katılması için gerekli teşvikler yapıldı. Kabul edilen öğrencilerle her sınıfta iki olmak üzere online 50-60 dakikalık toplam dört oturumla veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veriler iki aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada öğrencilerin tanıtıcı bilgileri "Sosyo-demografik Veri Formu" ile "Uzaktan Yürütülen Hemşirelik Eğitimi ve Uygulamaları Anketi" kullanılarak toplanmıştır. İkinci aşamada ise; rastlantısal olarak evrende yer alan 15'er kişilik dört çalışma grubuna ayrılan öğrencilerle odak grup görüşmesi yapılmış ve ses kaydı alınmıştır. Bu aşamada uzaktan yürütülen hemşirelik lisans eğitiminin SWOT analizi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak nitel veri elde edilmesi ve toplanan verilerin kodlanıp kategorilere ayrılması sonucunda temaların belirlenmesi yapılmıştır.

Etik Onay ve İzinler: Araştırma öncesi Sağlık Bakanlığı'nın Bilimsel Araştırma Platformuna 2020-11-08T14_41_09) yapılan online başvuru ile gerekli çalışma izni, Harran Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik izin (Karar no: 01.03.2021/05) ve Fakülteden gerekli idari izinler alınmıştır. Araştırmada gönüllülük ilkesine dayanılarak, araştırma ve yayın etiğine uygun davranılmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı anlatılmış ve online sözlü onamları alınmıştır.

Verilerin Analizi: Nicel veriler için; istatistik paket programında, tanımlayıcı istatistikler ile gruplar arasındaki farkın test edilmesi için ki-kare testi, nitel veriler için de tematik analiz yöntemi kullanılmıştır.

BULGULAR

Nicel Bulgular

Tablo 1’de verilen araştırmaya katılan 3. ve 4. Sınıf öğrencilerin %54,7’sinin 22 yaş ve üstü, %79,7’sinin kadın, uzaktan eğitim süresince %73,4’ünün il merkezi dışında yaşadığı saptanmıştır. Öğrencilerin %51,6’sı geliri giderinden az olarak belirtirken,

uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı evde bulunan kişi sayısının da %48,4’ünün 6 kişi ve daha üstü olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %93,8’i derslere evden katıldığını, %59,4’ü evde kendilerine ait odalarının bulunmadığını, %82,6’sı uzaktan erişimle derslere telefonda katıldıklarını, %60,9’u internetinin sınırlı olduğunu ifade etmiştir.

Hemşirelik öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelendiğinde; hemşirelik kadın öğrencilerin %66,7’si erkeklere göre uzaktan eğitim süresinde dersleri etkin dinlediğini düşünürken ($p < 0.05$),

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri

Görüşler	Değişkenler	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		X ²	p
		n	%	n	%	n	%		
Uzaktan eğitim süresinde dersleri etkin dinlediğimi düşünüyorum.	Cinsiyet								
	Kadın	14	66.7	10	71.4	27	93.1	6.562	0.032
	Erkek	7	33.3	4	28.6	2	6.9		
Uzaktan eğitim ders süresini yeterliydi.	Sınıf								
	3.sınıf	11	28.2	14	73.7	5	83.3	14.765	0.001
	4.sınıf	28	71.8	5	26.3	1	16.7		
Uzaktan erişim süresinde altyapı sorunları yaşadım.	Yaşadığı yer								
	İl Merkezi	8	17.4	4	50.0	5	50.0	7.052	0.029
	İl Merkez dışı	38	82.5	4	50.0	5	50.0		
Uzaktan eğitim sürecinin sağlıklı yürütüldüğünü düşünüyorum.	Sosyo-Ekonomik Durum								
	Gelir giderden az	13	72.2	7	31.8	13	54.2	5.575	0.037
	Gelir gidere denk	5	27.8	15	68.2	11	45.8		
Uzaktan eğitim sürecinde eş zamanlı derslere devam durumunuz başarı düzeyimi etkiledi.	Kendine ait oda durumu								
	Evet	17	56.7	3	27.3	6	26.1	6.112	0.047
	Hayır	13	43.3	8	72.7	17	73.9		
Uzaktan eğitim süreci hemşirelik eğitimde beklentimi karşıladı.	Uzaktan eğitim katkı sağladı mı?								
	Yeni beceriler kazanmamı sağladı	13	100.0	7	63.6	10	25.0	29.065	0.000
	Hiçbir kazanım sağlamadı	0	0.0	4	36.4	30	75.0		
Hemşirelik eğitiminin uzaktan eğitime uygun olduğunu düşünüyorum.	Uzaktan eğitim katkı sağladı mı?								
	Yeni beceriler kazanmamı sağladı	6	100.0	10	71.4	14	31.8	16.678	0.000
	Hiçbir kazanım sağlamadı	0	0.0	4	28.6	30	68.2		
Uzaktan eğitim süresinde dersleri etkin dinlediğimi düşünüyorum.	Pandemi sonrası hemşirelik eğitimi sizce nasıl olmalıdır?								
	Sınıf içinde	5	23.8	4	28.6	21	72.4	20.291	0.000
	Tamamen uzaktan	5	23.8	0	0.0	1	3.4		
	Karma (online ve yüz yüze)	11	52.4	10	71.4	7	24.2		

4. Sınıf öğrencilerin %71,8'i 3. Sınıflara göre uzaktan eğitim ders süresinin yeterli olduğunu belirtmiştir ($p<0.05$).

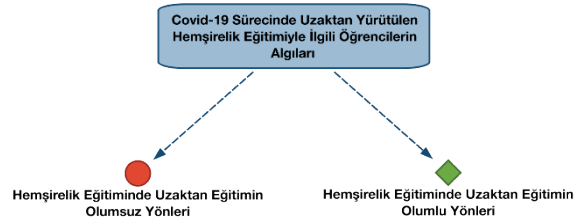
Nitel Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin gizliliği korumak adına hemşirelik 3. sınıf öğrencileri U1-U10, hemşirelik 4. sınıf öğrencileri D1-D10 şeklinde numaralandırılmıştır. Araştırma Şekil 1'de görüldüğü üzere 2 ana tema altında toplanmıştır.

Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri

Araştırmanın ilk teması olan hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin olumlu yönleri hiyerarşik kod alt bölümler modeli Şekil 2'de görülmektedir. Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin olumlu yönleri teması 2 farklı kategori altında incelenmiştir. Bunlar; hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin fırsatları, hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin güçlü yanlarıdır.

Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin fırsatları kategorisi 7 farklı kod ile tanımlanmıştır. Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin fırsatları kategorisinde katılımcılar, eğitime ulaşmada kolaylık ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar online

Şekil 1. Covid-19 Sürecinde Uzaktan Yürütülen Hemşirelik Eğitimine İlgili Öğrencilerin Algıları Temalar Gösterimi

eğitimin zaman ve mekan açısından büyük oranda kolaylık sağladığından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili katılımcılar şunlardan bahsetmişlerdir:

"Hafta sonu ders olması derslerin çakışma durumunu ortadan kaldırdı." (U4);

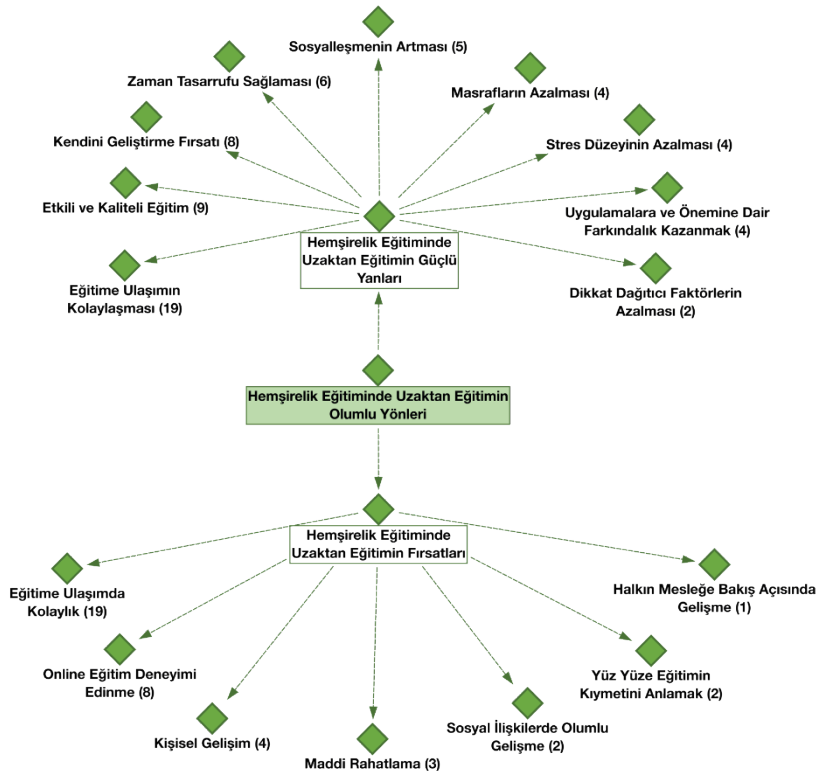
"Eğitim ve öğretim ortamına 7/24 ulaşım sağlandı." (D9)

"Maddi olarak rahatlık sağladı." (U2);

"Zaman açısından tasarruf sağlandığı için işte çalışma fırsatı" (D3)

"Kendimizi başka konularda geliştirme fırsatı" (D5);

Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin güçlü yanları kategorisi Şekil 2'de görüldüğü gibi 9 farklı kod

Şekil 2. Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri Teması Hiyerarşik Kod Alt Kod Bölümler Modeli

Şekil 3. Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri Teması Hiyerarşik Kod Alt Kod Bölümler Modeli

ile tanımlanmıştır. Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin güçlü yanları kategorisinde fırsatlarda olduğu gibi katılımcılar eğitime ulaşımın kolaylaşması ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Konuyla ilgili katılımcılar şunlardan bahsetmişlerdir:

“Dersler tekrar tekrar izlenebiliyor.” (U2);

“Mekana sabit kalmadı, öğrenme her yerden gerçekleşti.” (D3)

“Hocalar ile birebir eğitim daha iyi oldu, uygulama ve teorik olarak kendimizi geliştirdiğimizi düşünüyorum.” (D6)

“Zaman kazanıldı, kendimize daha fazla zaman ayırabiliyoruz gelişim için.” (D4)

“Farklı alanlara ilgilimiz arttı. Kitap okuma, kurs, eğitim alma gibi.” (U4);

“Aile ilişkilerimiz güçlendi, vakit geçirme arttı.” (U6);

“Maliyet düştü (yurt, otobüs ücreti olmadığından).” (D1)

“Stajlarda stres düzeyimiz fazla oluyordu, uzaktan olunca mobbing ve stres düzeyimiz azaldı.” (U5);

“Hoca dışında ses olmadığından odaklanma sağlanabiliyor.” (D1)

Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri

Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin olumsuz yönleri temasında tehditler ve zayıf yönleri olmak üzere 2 farklı kategori altında incelenmiştir. Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda, uzaktan eğitimin tehditleri kategorisi, 10 farklı kod ile tanımlanmıştır. Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin tehditleri kategorisinde katılımcılar, yetersiz eğitim/uygulama ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar çevrimiçi eğitimin yeterli olmadığından, teorik ve uygulama kısmında birçok açıdan eksik kaldıklarından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili katılımcılar şunlardan bahsetmişlerdir:

“Eğitim hayatımız yeterli değil. Önceden kazandığımız pratik ve eğitimleri unuttuk.” (U1)

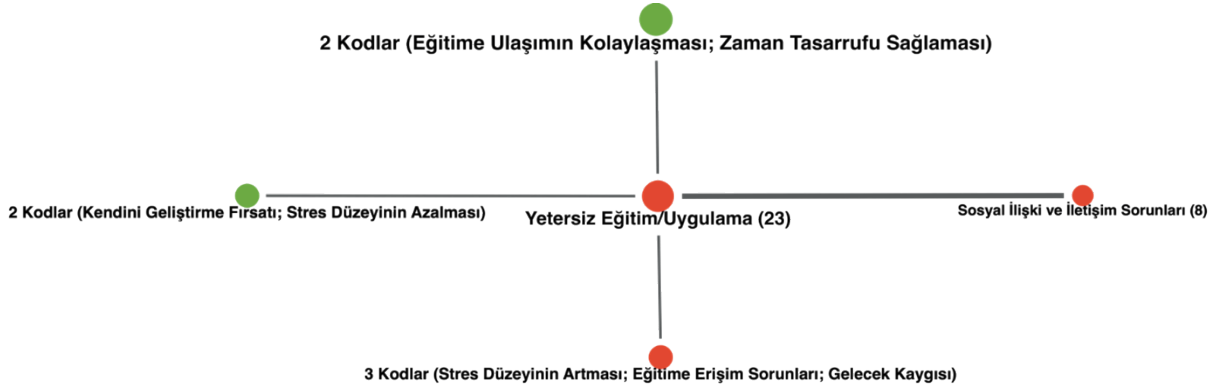
“Uygulamalı eğitim aksadı, deneyimler azaldı, becerilerimiz azaldı” (D2)

“Arkadaşlık ilişkileri kötü etkilendi (birlikte zaman geçirme, aktivite azaldı).” (U2)

“Stres ve kaygı düzeyi arttı (mezuniyet sonrası).” (U3)

“Aile içinde fazla öğrenci olduğundan derse erişim kısıtlandı.” (D9)

“Uzaktan eğitim aldığımızdan dolayı hizmet alanlarda güvensizlik oluşabilir.” (D6)

Şekil 4. İlişkisel Analizler

“Uzaktan eğitimde uzun süre evde kalındığından açılınca okula gitme isteksizliği yaşanabilir.” (D7)

“Radyasyona maruz kalındığından hastalık riski taşındı. Sürekli ekrana bakmaktan göz hastalıkları yaşama tehdidi.” (D3)

“Eğitime ayırdığımız zaman azaldı (Yıllık, ev ortamı olması).” (U5)

“Eskisi kadar sorumluluk sahibi değiliz (devamsızlık sorunu yok, disiplin kalmadı).” (U2)

“Aile hayatımız kötü etkilendi, aile içi çatışmalar arttı.” (U1)

Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda uzaktan eğitimin zayıf yanları kategorisi 10 farklı kod ile tanımlanmıştır. Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin zayıf yanları kategorisinde tehditlerde olduğu gibi katılımcılar yetersiz eğitim/uygulama ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Konuyla ilgili katılımcılar şunlardan bahsetmişlerdir:

“Teorik bilgiler havada kaldı. Uygulama yapmadan teorik öğrendiklerimizi unuttuk, psikolojimiz bozuldu. Örgün eğitimde hemşire gibi hissetirken şimdi hissetmemeye başladık. Örgün eğitimin kazandırdığı becerilerde gerileme oldu (kandan korkuyordum korkmamaya başladım, şimdi tekrar korkuyorum).” (U3)

“İnternet kotalarımız yetersiz kalıyor, ek paket almak zorunda kalıyoruz, ekonomik sıkıntı oluşturdu.” (U5)

“Kilo aldık. Kronik ve daha önce olmayan hastalıklar çıktı.” (U6)

“Evde kalma süresi arttığı için psikolojik sıkıntılarımız arttı.” (D4)

“Derslere olan ilgi azaldı (katılım azaldı). Sınavlarda her türlü geçirim düşüncesi oluştu.” (U6)

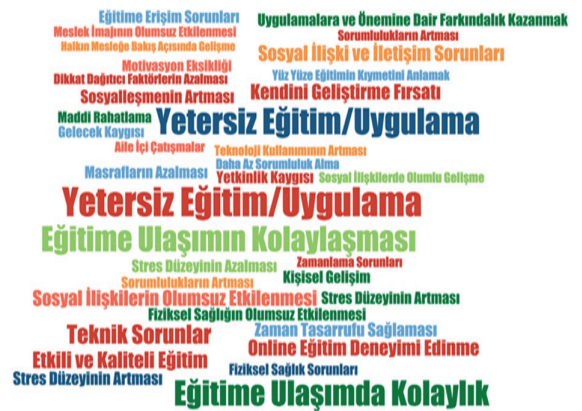
“Mezun olacağız yeterli hissetmiyoruz.” (D7)

“İletişim, teknoloji bağımlılığı arttı.” (D3)

“Öğrencilik sorumluluğunun yanında evde sorumluluk arttı.” (D3)

İlişkiler analiz katılımcıların verdiği görüşlerin birbirleri ile olan yakınsamasından ortaya çıkar. Buna göre katılımcılar yetersiz eğitim/uygulama ile ilgili görüş bildirirken sosyal ilişki de iletişim sorunları, stres düzeyinin artması, eğitime erişim sorunları, gelecek kaygısı, eğitime ulaşımın kolaylaşması, zaman tasarrufu sağlaması, kendini geliştirme fırsatı, stres düzeyinin azalması konuları ile ilgili de görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların ifadelerinin yoğunluğa göre dağılımı Şekil 5’te gösterilmektedir. Daha büyük puntolu olarak gösterilen kodlar daha yoğun olarak kullanılan ifadeleri gösterirken, daha küçük puntolu olan ifadeler, kodların daha az yoğunlukta kullanıldığını göstermektedir.

Şekil 5. Kod Bulutu

TARTIŞMA

COVID 19 pandemisi başta toplumun sağlığı olmak üzere yaşamın bütün alanını etkilemesine paralel olarak hemşirelik öğrencilerinin eğitimini de çok ciddi olarak etkilemiştir⁽⁹⁾. Öğrenme, ani bir şekilde fiziksel sınıftan çevrimiçi sınıfa taşınmış ve öğrencinin akademik başarısını etkilemiştir. Hemşirelikte uzaktan eğitimin SWOT analizi ile inceleyen ilk araştırma olan bu çalışmada; uzaktan eğitimin tehditleri ve zayıf yanları kategorisinde öğrenciler yetersiz eğitim/uygulama ile yoğun görüş bildirmiştir. Pandemiden önce 2014'de yapılan bir çalışmada; örnekleme oluşturan hemşirelik lisans öğrencilerinin çoğunluğu, lisans düzeyindeki hemşirelik eğitiminin yüz yüze örgün olarak yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir⁽⁷⁾. Pandemide yapılan çalışmalarda da hemşirelik eğitiminin gerek teorik gerekse uygulamasının yüz yüze yapılmadığında yetersiz olacağı⁽¹²⁾, yüz yüze eğitim kadar etkili olamayacağını⁽¹²⁾ ve uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutuma sahip olduklarını⁽¹⁴⁻¹⁶⁾ belirtmişlerdir.

Başka bir çalışmada ise, hemşirelik öğrencilerinin teorik ve laboratuvar ortamında yapılan uygulama derslerinden sonra klinik ortamda yaptıkları bakım girişimlerinin farklı olduğunu belirtmişlerdir⁽⁵⁾. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde; mezun hemşirenin yeterliliği, hastaya sunulan hemşirelik hizmetinin kalitesini etkilemektedir. Covid-19 pandemisi, hemşirelik mesleğinin sağlık sistemi için vazgeçilmezliğinin pekiştirilmesine dolayısı ile hemşirelik eğitiminin nitelikli mezunlar vermesini sağlayacak girişimler yapılmalıdır⁽⁶⁾. Bu göstergeler sonucunda teorik ve uygulamadan oluşan hemşirelik eğitiminin entegre bir şekilde güçlendirilmesini sağlayacak bileşenlerin önemli olduğunu düşündürmektedir. Uzaktan eğitiminin tehditlerinde ve zayıf yanlarında; öğrenciler, sosyal ve aile ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini, çatışmaların ve yaşanan stresin daha çok arttığını belirtmiştir. Daha önce yapılan bir çalışmada hemşirelik eğitiminin ve uygulamaların bir stres faktörü olduğunu ve öğrencide tükenmişliğe neden olduğunu vurgulamıştır⁽¹⁷⁾. Hemşirelik öğrencilerinin, hali hazırda var olduğu bilenen haftalık ders saati yoğunluğu, hata kabul etmeyen klinik ortam, kişilerarası ilişkilerin çeşitliliği, kariyer imkanlarının sınırlı olması⁽¹⁸⁾ yanı sıra pandemi nedeni ile uzaktan yapılan eğitime ulaşmada yaşanan sıkıntılar ve klinik uygulama yapılamaması nedeniyle hissettikleri yetersizlik duyguları da stres düzeylerini yükselten faktörler arasındadır^(17,19). 5 ükleyi kapsayan bir meta-analiz çalışmasında da hemşirelik

öğrencilerinin %34'ünde hafif ila şiddetli depresif belirtileri görüldüğünü belirtilmiştir⁽²⁰⁾. Bu çalışmada öğrenciler sadece sınav ve uygulama sırasındaki yaşanan stresin ve okula gitme, derse yetişme gibi kaygıların azaldığını ifade ederek uzaktan eğitimin güçlü yanlarını ve fırsatlarını oluşturmuştur.

Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin güçlü yanları ve fırsatları kategorisinde; öğrenciler, eğitime ulaşımın kolaylaşması ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Diğer yoğunlukta olan görüşler ise masrafların azalması, ailede geçen zamanın artması, hemşirelik uygulamasına verilen öneminin artması ve yüz- yüze eğitimin değerini anlamaları olarak belirtmişlerdir. Bu konuda yapılan çalışmalarda bakıldığında hemşirelik öğrencileri daha çok uzaktan eğitimin olumsuz yönleri ile ilgili görüş bildirmiştir. Bu yüzden bu sonuçlar literatüre bir katkıdır.

Bu çalışmada 4. Sınıf öğrencileri uzaktan eğitimle ilgili 3. Sınıf öğrencilerine göre daha fazla olumlu düşünceye sahiplerdir ($p<0.05$). Oysa bu konu ile ilgili yapılan çalışmalarda ise bu sonuca zıt bir sonuç verilmektedir. Dördüncü sınıf düzeyindeki hemşirelik öğrencilerin, iki ve üçlere göre stres düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir^(12,19). Başka bir çalışmada ise dördüncü sınıf öğrencileri hemşire olmaktan pandemiden dolayı artık daha çok korktuklarını belirtmişlerdir⁽²¹⁾. Diğer çalışmada ise 4. Sınıf öğrencilerin pratikte yeterli hissetmek için yeterli klinik saat ve deneyime sahip olamamaktan korktuklarını belirtmişlerdir⁽¹²⁾. Bu sonuçların dördüncü sınıf öğrencilerinde okulu bitime ve biran önce mesleğe başlama endişelerinden kaynaklanabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada ise 4. Sınıf öğrencilerin mezun olmak istediklerini, dönem uzatmak istemediklerinden dolayı uzaktan eğitime daha olumlu baktıklarını düşünebiliriz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik öğrencileri Covid-19 pandemisinde uygulamaların yüz-yüze gerçekleştirilmemesi nedeniyle en çok sorun yaşayan gruptur. Bu yüzden öğrencilerde pandemi hem stres kaynağı olmuş hem de hem de eğitim süreci zorlaşmıştır. Hemşirelik eğitim sürecini SWOT yöntemi ile ilk defa analiz eden bu çalışmada, hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinde yetersiz eğitim/uygulama, teknik sorunlar, sosyal ilişkilerin olumsuz etkilenmesi, olumlu yönlerinde ise öğrenciler eğitime ulaşımın kolaylaşması, etkili ve kaliteli eğitim kodları üzerine yoğunlaşmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda; kurumlar

uygulamalı derslerle ilgili olarak yeni yöntemler geliştirilmeli ve öğrencilerin özellikler psikolojik sağlıklarını koruma ve geliştirmeye yönelik destek merkezlerini sağlama amaçlı rehberlik hizmetlerinin kurulması önerilmektedir.

Yazar katkısı

Araştırma fikri ve tasarımı: AT, DS ve SK; veri toplama: AT, DS ve SK; sonuçların analizi ve yorumlanması: AT, DS ve SK; araştırma metnini hazırlama: AT, DS ve SK. Tüm yazarlar araştırma sonuçlarını gözden geçirdi ve araştırmanın son halini onayladı.

Etik kurul onayı

Bu araştırma için Harran Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan onay alınmıştır (Karar no: 05/01.03.2021).

Finansal destek

Yazarlar araştırma için finansal bir destek almadıklarını beyan etmiştir.

Çıkar çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Author contribution

Study conception and design: AT, DS, and SK; data collection: AT, DS, and SK; analysis and interpretation of results: AT, DS, and SK; draft manuscript preparation: AT, DS, and SK. All authors reviewed the results and approved the final version of the manuscript.

Ethical approval

The study was approved by the Harran University Clinical Research Ethics Committee (Protocol no. 05/01.03.2021).

Funding

The authors declare that the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKÇA

1. Arı M, Duman T. COVID-19 and mental health. *Düzce Med J.* 2020; 22: 19-22. [\[Crossref\]](#)
2. Khoury R, Karam G. Impact of COVID-19 on mental healthcare of older adults: insights from Lebanon (Middle East). *International Psychogeriatrics.* 2020; 24: 1-4. [\[Crossref\]](#)
3. Iskit AT, Tanrıöver MD, Uzun Ö. Covid-19 pandemic report. *Hacettepe Internal Medicine Association.* 2021; January.
4. Kırmızıgül HG. The Covid-19 pandemic and the resulting education process. *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics.* 2020; 7(5):283-289.
5. Karaöz S. General overview of clinical evaluation in nursing education: challenges and recommendations. *DEUHYO ED.* 2013; 6 (3): 149-158. <http://hdl.handle.net/20.500.12397/4649>
6. Cevirme A, Kurt A. Covid-19 pandemia and its reflections to nursing profession. *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE).* 2020; 7 (5): 46-52.
7. Atasoy I. A group of final year students views on nursing education. *Florence Nightingale Journal of Nursing.* 2014; 22 (2): 94-104.
8. Sendir M, Çelik S, Dişsiz M, Güney R, Açıköz S, Kolcu Kabuk A, Yıldırım A, Bektemür G. New approach in nursing education and practice: Integration of nursing education and practice. *G.O.P. Taksim E.A.H. JAREN.* 2018; 4(2): 92-99. [\[Crossref\]](#)
9. Ilaşlan N, Demiray A. Nursing education during coronavirus 2019 pandemic process uncertainties and suggestions. *DEUHYO ED.* 2021; 14(2): 171-176. [\[Crossref\]](#)
10. Turkish Medical Association. Covid 19 pandemic sixth month evaluation report, SWOT analysis of the pandemic struggle. December 2021. https://www.ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor_6/covid19-rapor_6_Part6.pdf
11. Baez-Leon C, Palacios-Cena D, Fernandez-de-las-Penas C, Velarde-Garcia JF, Rodriguez Martinez MA, Arribas-Cobo P. A qualitative study on a novel peer collaboration care programme during the first COVID-19 outbreak: A SWOT analysis. *Nursing Open.* 2021;00: 1–10. [\[Crossref\]](#)
12. Kürtüncü M, Kurt A. Problems of nursing students in distance education in the covid-19 pandemia period. *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics.*2020; 7(5): 66-77. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/54658/725503>
13. Keskin M, Kaya DÖ. Evaluation of students' feedbacks on web-based distance education in the Covid-19 process. *Journal of Izmir Katip Celebi University Faculty of Health Sciences.* 2020;5(2): 59-67.
14. Diab GMAEH, Elgahsh NFE-learning during Covid-19 pandemic: Obstacles faced nursing students and its effect on their attitudes while applying it. *American Journal of Nursing.* 2020;9(4): 300-314. [\[Crossref\]](#)
15. Kahyaoğlu Süt H, Küçükaya B. The Views of Nursing Students on Distance Education. *Journal Of Education And Research ,n Nursing.* 2016; 13(3):235-243. [\[Crossref\]](#)
16. Koch J, Andrew S, Salamonson Y, Everett B, Davidson PM. Nursing students' perception of a web-based intervention to support learning. *Nurse Education Today.* 2010; 30(6): 584–590. [\[Crossref\]](#)

17. Savitsky B, Findling Y, Ereli A, Hendel T. Anxiety and coping strategies among nursing students during the covid-19 pandemic. *Nurse Education in Practice*. 2020;46: 102809. [\[Crossref\]](#)
18. Chen CJ, Chen YC, Sung HC, Hsieh TC, Lee MS, Chang CY. The prevalence and related factors of depressive symptoms among junior college nursing students: a cross sectional study. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2015;22 (8): 590 598. [\[Crossref\]](#)
19. Aslan H, Pekince H. Nursing students' views on the COVID-19 pandemic and their perceived stress levels. *Perspectives in Psychiatric Care*. 2020; 57: 695-701. [\[Crossref\]](#)
20. Heilferty CM, Phillips LJ, Mathios R. Letters from the pandemic: Nursing student narratives of change, challenges and thriving at the outset of COVID-19. *J. Adv. Nurs*. 2021;77: 3436–3445. [\[Crossref\]](#)
21. Povitsky P. Nursing students discuss the pandemic's impact on the nursing field, concerns for the future. *Cavalier Daily: University of Virginia*. (September 30, 2021. Saturday).